Anul IX. Orăştie, 8/21 Aprilie 1910. Nr. 16.

LIBERTATEA

Abonamentul: Preţul foii „Libertatea“ cu adausele sale „Foaia Interesantă“, literară-ilustrată şi „Tovărăşia“, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe ½ an 4 coroane. *Pentru economi: numaĭ 5 cor. pe an!* Pentru America *doi dolari şi jumătate* pe an.

Foaie naţională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserţiuni: 1 pag. 48 cor., ½ pag. 24 cor., ¼ pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai *multe-ori*, să fac reduceri de taxă. Inserţiunile ca şi abonamentele să plătesc *înainte*. **Manuscripte nu să dau napoi.**

Dr. M. E. Cristea,

Episcopul Caransebeşului.

Veste de bucurie mare ni-a sosit Joi în săptămâna trecută, după ce noi trimisetem de aici foile noastre, — că:

Maestatea Sa Preabunul Impărat şi Rege, la recomandarea noului ministru de culte din Pesta, — s'a îndurat a întări cea de a treia alegere de Episcop ce s'a făcut la Caransebeş, în persoana vrednicului ales Dr. Miron E. Cristea!

Noul Episcop e bine cunoscut şi cetitorilor »Libertăţii«. In numărul nostru de Crăciun i-am dat fotografia şi o schiţă din viaţa lui, şi din acea schiţă reese, că el e fiu din părinţi *ţărani* români din Topliţa română. Iar ca fiu din popor, ştie şi simte ca şi noi toţi, toate lipsurile, toate durerile, toaţe nevoile poporului nostru şi a treptelor de deregători ai lui, căci a slujit însuşi şcolii române ca învăţător, apoi ca servitorul altarului Domnului, ca deregător al ocîrmuirii bisericeşti: secretar conzistorial şi asesor, unde a avut bogat prilegiu a face cunoştinţă cu toate bunele şi relele din viaţa bisericilor şi şcoalelor noastre.

Cînd acum mâna lui Dzeu l'a chemat la înalta treaptă de Archiereu, toiagul archieresc şi cîrma diecezei de Caransebeş, nu cade în mâni neprobate, ci chiar în mâni mult probate şi cari sunt îndreptate de o inimă simţitoare pentru toate trebuinţele sfintei noastre biserici.

Şi până acum vredniciile noului Episcop, ca muncitor în ţarina largă şi spinoasă a bisericei şi şcoalei române, numeroase sunt! De acì încolo însă, mai ales ca până acum, ele ieşì-vor la iveală prin făptuiri mari, însemnate, răsunătoare, — căci noul Episcop e om plin de dorul faptelor mari pentru biserica şi neamul său!

Fericită să se simţă diecesa care şi-'l capătă de mire!

Şi noi o singură urare putem face noului Episcop acum cînd e în ajun a pune pe capul său coroana episcopală: ca dorurile lui de bine, de care-'i însetează azi sufletul şi pe cari cu foc tineresc le întrevede în viitor, aurii şi întrupîndu-i-se în cale. să dea norocul lui cel bun, care l'a însoţit pân'acum în toată viaţa s'a, *să se şi întrupeze toate!*, — căci atunci dinainte suntem siguri, că istoria bisericii gr.-or. române dela noi, va scrie o pagină frumoasă, încărcată de fapte strălucitoare, cînd va scrie povestea păstorirei lui *Miron E. Cristea!*

La mulţi, şi mâna Domnului umbreasică-ţi paşii vieţii şi păstoriei!

*

Azi, Joi în 21 April, noul Episcop să află în Viena pentru depunerea jurămîntului de credinţă în mânile Maestăţii Sale, fiind de faţă şi ministrul de culte.

— Sfinţirea întru Episcop să va face în strălucita Catedrală din Sibiiu a treia zi de Paşti. Va fi astfel întîiul Episcop sfinţit în acea frumoasă Catedrală, pentru a cărei înălţare şi împodobire în stil naţional, însuşi mult a muncit şi mari merite are.

— Iar instalarea (aşezarea în scaun) i-să va face la Caransebeş în ziua Sfîntului-George, Vineri după Paşti. Şi aşa apoi Sinodul diecezan al Caransebuşului, care să deschide în Duminica Tomei, îl va conduce deja noul Episcop!

Conducă-'l cu pace la mulţi ani, şi roade îmbelşugate răverse D-zeu peste lucrările lui!

Marele sfat al fruntaşilor neamului Conferenţa-Naţională dela Sibiiu, în punctul 3 al hotărîrilor sale a pus înfierarea că:

„...Osîndeşte pornirea păgubitoare a acelor fii rătăciţi ai neamului românesc, care să fac unelte politice ale duşmanilor nostri!“...

S'o audă: **Burdea, Mangra, Siegescu** şi toţi vînzătorii nenorocitului nostru popor!

220.000 cor.

dăruite de

Vasile de Stroescu

Fondului Cultural dela Sibiiu.

Mare ne-a fost bucuria cînd am putut aduce prea frumoasa veste, că Românul cu suflet mare Vasile de Stroescu, Basarabean aflător în timpul de faţă în Elveţia, a dăruit pentru Fondul-Cultural dela Blaj ***100.000 cor.*** *ca ajutor pentru susţinerea şcoalelor gr.-catolice române, ajunse în grele zile.*

Negrăită ne este însă, înălţarea sufletească ce simţim, cînd aflăm că la o nouă faptă, neaşteptat de frumoasă, s'a avîntat inima mare a acestui mecenate:

acelaşi Vasile de Stroescu, a trimis şi Fondului Cultural gr. or. român dela Sibiiu, 220.000 coroane pentru a avea din ce-'şi ajutora viaţa primejduită a şcolilor susţinute de această biserică, macar a unora, cîte va putea.

Stăm uimiţi, ca în faţa unei arătări Dumnezeşti, şi ne simţim prea slabi a ne deschide gura şi a cînta imnul de laudă ce să cuvine ca dreaptă închinare în faţa acestor fapte, pe cari numai un suflet în care cu adevărat duhul lui Dumnezeu e sălăşluit, poate să le săvîrşească!

Neamule român, adù slavă numelui acestui mare binefăcător al tău.

Iar din arătarea dumnezeiască ce-ţi vine prin mâna dăruitoare a acestui drept, — prinde nădejde în viitorul tău. Urmeze numai fieşte-care fiu al tău, din puterile lui, pilda strălucitoare a acestui mare om, şi atunci nu vă mai speriaţi de toate furiile viitorului!

Că prin astfel de fapte de Inviere ne apropiem!

*

In sfintele zi ale Invierii, nu uitaţi voi slujitori a celor două biserici naţionale rom., gr.-catolică şi gr.-orientală, — a înălţa, în auzul poporului, ferbinţi rugăciuni pentru sănătatea îndelungă şi deplină şi încununarea dela Dzeu a acestui mare binefăcător al nostru al tuturor!

Dela arestaţii nostri din Seghedin.

— Nu-i mai due la biserică! —

Primim o scrisoare dela fraţii nostri redactori arestaţi în Seghedin. E iscălită de dnii **Nicolae Jugănariu** al „Drapelului“ şi **Constantin Savu** al „Tribunei“, şi aici ne scriu printre altele:

»De cumva vrea cineva din fraţii nostri de afară să afle ceva dela noi, ve rugăm să le spuneţi, că..... ne am deprins deja cu suferinţa, şi aşteptăm şi noi „Ouele roşii“, însă fără mîngăiere sufletească, căci *s'a şters acum aici şi frumosul obiceiu ce era mai de mult, de-a merge odată pe săptămînă la biserică!* Rugările noastre de a ni-se da voe de mers la biserică macar odată pe săptămînă, că, uite, suntem în postul mare, *n'au fost luate în socoteală!*

»Nădăjduim însă, că bunul Dzeu ne va trimite mîngăiere şi vom petrece şi sub zăvoare această Inviere,

doar va fi şi ea ajutor pentru a facesă ne soseassă apoi, cu atît mai repede şi Mîntuirea«!

Nicolae Jugănariu.
Constantin Savu.

*

Cu inimi adînc mişcate de mîchnire luăm ştire de vestea ce ni-o scriu aceşti, fraţi ai nostri întemniţaţi.

Le dorim dela Dzeu tărie sufletească să supoarte greul robiei în nădejdea Mîntuirii pe care şi-o doresc loruşi şi neamului întreg.

— Aflăm însă cu plăcere, că fraţi Români din multe părţi, au de gînd a trimite oue roşii şi colaci, de sfintele sărbători întemniţaţilor nostri fraţi, însoţite de cîte-o vorbă caldă, mîngăetoare, ca să le arate că nu sunt uitaţi, dacă sunt întemniţaţi pentru paşii lor în lupta politică a neamului lor.

Dee-le şi Dzeu mîngăere, precum neamul le doreşte şi le trimite.

Pentru Brad.

Gimnaziul din Brad, cu trebuinţa lui arzătoare de a să reforma, zidindu-şi casă nouă în locul celor vechi şi slabe ce le are azi, şi încordîndu-se a deschide şi cele 4 clase dă sus, ca să fie şi el întreg, cu 8 clase, — mişcă încă unele inimi bune. Aşa un frate cetitor al nostru ce să află în America, *Adam Bocan* din Toledo, Ohio., trimiţînd abonament foile noastre, ne-a trimis pe de-asupra încă *18 cor.* pe care să le cinstim în numele dsale gimnaziului din Brad, ca ajutor la fondul de înălţare a aceluia.

Am trimis deja acei bani la Brad şi aducem şi prin asta mulţumită şi laudă cinstitului dăruitor.

— Părintele N. Todea din Balşa, ne-a trimis *30 cor.* cîştigate de pe notărăşiţa de acolo în un proces de vătămare de onoare, lăsîndu-ne voe a le trimite unde credem noi mai de lipsă. Le-am trimis tot la Brad. (Vezi la »Corespondenţă«).

— Aduceţi-vă cu toţi aminte de lipsa acestei şcoli de mare însemnătate pentru noi, şi dăruiţi cît puteţi pentru ea!

*

Consfătuire la Orăştie.

Mai mulţi fruntaşi ai nostri din Orăştie, au conchemat pe Sîmbătă în 10/23 Aprilie o consfătuire intimă a fruntaşilor din comunele cercului electoral, — cîţi pot şi voesc, să vie toţi, — pentru a iscăli un apel către alegătorii din cerc şi a statori candidarea dlui Dr. Vlad, şi a face conchemarea adunării mari de candidare.

Adunarea mare de candidare va avea loc, a treia zi de sfintele Paşti în Orăştie, — luînd la ea parte şi mai mulţi din foştii deputaţi şi marii stimători ai deputatului nostru Dr. Aurel Vlad.

Până această adunare îşi va rostì cuvîntul său mare, — rugăm pe toţi alegătorii din cercul Orăştiei, *să nu să lege cu făgăduieli în alte părţi!* Noi trebue să fim iarăşi *una,* precum şi în celelalte rînduri am fost, încît am pus în respect şi pe cei mai încrezuţi străini de printre noi!

*

Caransebeşul pentru Dr. Vlad.

Cea mai ferbinte dorinţă a bunilor Români din graniţă e: a scoate pe vîndutul Burdea din scaunul de deputat al Caransebeşului.

Mai mulţi fruntaşi de acolo au hotărît, că lupta contra lui Burdea s'o dea cu aprigul şi prea vrednicul deputat al Orăştiei Dr. *A. Vlad.*

Precît aflăm, o deputaţiune va venì la Orăştie să roage pe dl Dr. Vlad să primească a fi Căpitanul mare al armatelor naţionale din graniţă, care vor să dea luptă de răsturnare asupra vînzătorului Burdea.

— Cercul *Orăştiei,* fireşte, e cu atît mai mult dator a susţinea din toate puterile sale pe Dr. Vlad, cu cît el acolo merge ca comandant contra unei rătăciri a unei părţi din poporul nostru, dus în acea rătăcire de speculanţi fără suflet şi fără simţire pentru marea cinste a neamului, şi de va ieşi acolo biruitor, cercul Orăştiei va fi cel mai mîndru că deputatul lui, a putut da *şi* acolo luptă cu biruinţă. Şi cu cît nu i-să va cere să alerge mult aici din sat în sat, cu atît mai mare va fi şi vrednicia fraţilor nostri de aici pentru izbînda de acolo.

Orăştia însă să se ţină bine, ca inimosul luptător să poată lucra liniştit la trîntirea căpeteniei renegaţilor din graniţă!

*

Dezerţiunea lui Mangra.

Ca dovadă că nu numai noi judecăm aspru nenorocitul pas de dezertor naţional al părintelui Mangra dela Orade, — lăsăm să urmeze aci şi glasul unei foi din Bucureşti. Ziarul »Seara« scos de marele institut »Minerva«, scrie în numărul său din Sîmbăta trecută:

„In toate cercurile româneşti din ţară, ţinuta părintelui Vasile Mangra, vicarul gr.-or. dela Oradea-Mare, păstorul sufletesc cel dintîi al Românilor bihoreni, primejduiţi mai mult ca ori care alţii maghiarizării, a uimit, a mîhnit, a revoltat sufletele naţionale! Să fie cu putinţă atîta nechibzuinţă, atîta lipsă de vrednicie, atîta înjosire?!...

Cînd s'a vestit pentru întîia oară candidatura guvernamentală a Prea Cuvioşiei Sale, nu ne venea să credem ochilor, şi n'am zis nimic. Aşteptam cu toţii o desmînţire fulgerătoare a fostului luptător din fruntea partidului naţional român!

Am aşteptat zadarnic! In locul dezmînţirei, care nu mai vine, a căzut ca un trăznet adeverirea candidaturei în foile române de dincolo şi osîndirea într'un glas a faptei păstorului necredincios turmei sale! InArdeal, în părţile româneşti ale Ungariei, în Bănat, la noi în Ţară, pretutindenea să vorbeşte cu durere şi cu adîncă ruşine despre dezertarea părintelui Mangra de sub steagul naţional!

Mîhnirea şi scîrbarea bunilor Români este cu atît mai de înţeles, cu cît părintele Vasile Mangra a fost ales anul trecut membru ordinar al Academiei Române, mai ales pentru meritele sale naţionale de odinioară şi pentru înaltul său rost cultural printre Românii de dincolo.

Cu ce obraz s'ar mai putea arăta prea cuvioasa fată bisericească dela Oradea-Mare în Academia Română, cînd peste munţi n'ar întrupa decît pe mamelucul guvernului din Pesta?...

Dar, să nădăjduim că duhul cel bun al neamului nostru şi sfîntul duh creştinesc vor lumina, până nu va fi prea tîrziu, pe Arhiereul român ispitit de diavolii maghiarizării. Să nădăjduim că părintele Mangra îşi va retrage candidatura şi să va întoarce sub steagul partidului naţional. Aşa să cuvine. Aşa ar trebui să se întîmple!"

Să nu mai nădăjduiască fratele Bucureştean. Asta nu să va mai întîmpla. Pe cuviosul l'au apucat tremurările după mitra de vlădic, şi ci-că i-s'a făgăduit de guvern, că să face Episcopie şi la Orade şi el va fi cel dintîi Episcop român acolo, — dacă întîi să lapădă de neamul seu! Şi el o face, uite. Prin acest preţ al vînzării, vrea să cîştige un scaun vlădicesc fără de care putem fi şi în care cel mai nevrednic ar fi întîiul lui Episcop, dacă acela s'ar întîmpla să fie vre-odată Vasile Mangra. Ceea-ce însă nu va fi! El va rămînea şi fără mult ahtiata vlădicie, şi şi fără numele seu bun de odinioară, pe care însuşi şi-l'a aruncat acum în tina drumurilor!

*

Poporul cere candidaţi!

Ni-să scrie din cercul Huedinului (comit. Cojocnei), că în acest cerc alegătorii români deşi nu-'s ei mai mulţi, dar sumt tare număroşi, şi ei simt durere că nimenea nu să află să le dee prilegiu a vota şi ei pe un frate al lor, sau macar să se intereseze cineva de ei şi să-'i îndrume că pe cine din candidaţii streini e mai bine pentru scopurile politice să voteze? Să nu fie lăsaţi oamenii să fie duşi orbiş de servitorii statului şi de jidanii din comună.

„Rog on. comitet naţional, că dacă poate, să facă ceva pentru coducerea acestui popor român, azi condus pe căi rele!" — închee corespondul nostru dl I. M. din P. m.

*

In cercul Chişineu

însufleţirea pentru Oct. Goga e mare. Duminecă au fost iar adunarie la Pil şi Varaşnd. Sunt cele mai frumoase nădejdi de biruinţă. Poetul e primit cu însufleţire rară.

*

In cercul Bocşei

dl D. V. Branişte ia lupta cu toată puterea şi cu cele mai bune sorţi de izbîndă! Românii buni din cerc vor repara de data asta strălucit greşala din rîndul trecut şi neamul îi va îmbrăţişa cu drag ca pe fii buni, reveniţi la matca largă şi cinstită a luptei naţionale curate!

*

In cercul Arpaşului.

dl Dr. Vajda, care ţine peptul în două cercuri, la Ighiu şi Aşpaş, — e şigur de biruinţă! Tot poporul îl sprijineşte cu tot sufletul!

Dar la Ighiu tot aşa!

*

Făgăraşul

care a fost totdeauna lăsat streinilor va fi de data asta smuls pentru un Român. Dl Dr. Şerban ia lupta în acest cerc şi, după ştirile ce vin din comunele cercului, — va birui cu mult pe candidatul strein. ori-care ar fi!

*

La Baia-de-Criş

ci-că candidează şi solgăbirăiaşul Gligor!.. Săracul, sus să suie, ca rău să cadă! Trăiască Vasile Dămian!

*

— Mişcarea mare să va porni după Paşti prin toate cercurile! Şi va dura, până la alegeri, cari vor fi din 1—10 Iuniu.

*

In cercul Tăşnad.

Românii deşi-'s în minoritate, au hotărît în conferenţa lor condusă de dl adv. Dr. Coriolan Steer, să candideze pe dl protopop Unimăt *Grigoriu Pop,* pe care să voteze tot alegătorul român ce se simte cu suflet românesc, neaplicat a să vinde streinilor!

Tot acolo au hotărît să abonezе în fiecare comună 4--5 foi naţionale, bune îndrumătoare a alegătorilor.

Saşii şi Ungurii din Orăştie

au legat între ei un »pact« (tîrg) pe 10 ani, că în toate trebile de obşte, ei să meargă mână în mână, în contra Românilor. La oraş, şi peste tot unde pot, să-'şi apere numai interesele lor, peste voia şi dreptatea ce s'ar cădea Românilor.

Lucrul acesta n'are să sparie cîtuşi de puţin pe Românii din Orăştie. El e un lucru jalnic *pentru Saşi,* nu pentru noi! E sămn că-'i ajunge răsplata greşelilor lor săvîrşite din o urîtă lacomie, faţă de Români! Ei au fost pân'acum *domni* în acest oraş, de azi încolo sunt — vasali, ba sclavii supuşi, tîrîtori, umiliţi, naintea »aliaţilor« lor Maghiari!

Ungurii să pot bucura de acest pact. Pentru ei e o victorie. Pentru bieţii Saşi, e: iscălirea contractului de vasali!

Ei şi-au plecat steagul de pe fortul cel mai mîndru al lor: Primar al oraşului acestuia a fost totdeauna un Sas. Acum, prin »pactul« de vasali ce au subscris: au plecat steagul lor mîndru şi au zis: In viitor, după primarul sas, *să urmeze unul maghiar,* apoi (de-o mai fi cu putinţă pe atunci) iară un sas...

Asta e politica naţională a primarului lor de azi: *Eu* să mai pot trăi, apoi după mine — *vie potopu!*

Şi dragii săi fraţi merg bucuros după el spre acest abiz, din care nu va mai fi ieşire!

Toate acestea pentru-că n'au mai fost cu credinţă faţă de pactul vechiu şi bun, care îi ţinea pe ei domni peste toţi, ci au lacomit la partea românească. Scump o plătesc, tocmai precum noi le-am prorocit'o.

Noi nu perdem nimic! Din potrivă, în schimbul mărunţişurilor ce ni-le pot lua de azi pe mâne, — vom cîştiga mult, înteţindu-ne şi mai tare în lupta de dezvoltare pe toate terenele!

Din cercul Vinţului-de-sus.

In comitatul Turda-Aries de care să ţine şi cercul de alegere al Vinţului-de-sus, încă s'a constituit „partidul muncii" (al stăpînirii). A luat parte la acea adunare de constituire (de întemeiere) şi un nefericit Român uitat de sine, care a avut oarba cutezanţă să vorbească la adunarea de alcătuire a noului partid, în numele „Românilor"!..

N'am cetit însă nimic pân'acum în foile noastre despre un alt caz mult mai trist, întîmplat în acelaş comitat, cînd cu ţinerea vorbirii de program a cadidatului de deputat guvernamental Csegezi, la Vinţu de sus.

S'a întîmplat în săptămînile trecute. Uscături n'au lipsit, durere, nici aici. Lucru cu atît mai dureros și trist, cu cît știut este, că pentru cercul acesta și partidul național român își are candidatul său, în persoana bravului advocat *Dr. Valer Moldovan.*

Cine i-a dus și ce i-a dus pe Români la vorbirea de program a a candidatului guvernamental și ce au avut Românii de căutat acolo? Să spune, că Români n'au fost mulți. Dar cei cari au fost, *pentruce* au fost? De bună samă, că numai Români uitați de sine, oi rătăcite, uscături netrebnice, au putut fi aceia! Rușine să le fie!

Rușine mai ales celor doi preoți cari au avut obrazul să-și poarte nasul, și unul dintre ei să-și ridice chiar glasul în adunarea aceea!! Vai da turmele încredințate păstoririi acestor figuri pierdute!

Dar să le spunem numele acestor cinstite fețe bisericești, să-i cunoască lumea românească, ca pe niște netrebnici!

Unul e preotul din Ormeniș, *Ioan Pop,* iar celalalt e vrednicul seu ginere, preotul *Mih. Ștef* din Mureș-Decea.

Cest din urmă om tinăr, care a studiat în Blaj și Brașov, într'atîta și-a uitat de sine, că s'a pus să le vorbească Românilor de față, corteșind pentru candidatul guvernului!

Românii din Ormeniș și Decea, întoarceți-vă cu scîrbă dela astfel de fapte. Și nu le luați de pildă! Rușine, celor ce le săvîrșesc!

Rap.

La Dobra.

Zile de cele mai bune nădejdi vin iarăși pentru cercul alegător de deputat Dobra.

Duminecă în 17 April n. trimisul comitetului național, dl asesor conzistorial *Nicolae Ivan* a fost la *Dobra,* pentru a-și ținea vorbirea de program și a declara dară întrarea în luptă!

Pasul dintîi s'a făcut. Cei buni și curagioși și ori-cînd gata de luptă, s'au văzut repede adunați, cei îndoelnici, mai înceți la luarea hotărîrii, vor urma de bună samă în curînd! Mai ales că nădejdea de biruință, e mare, e chiar sigură!

— Dumineca viitoare dl candidat Ivan, e la Ilia, unde va ținea a doua adunare mare pentru desfășurarea programului său. Va fi însoțit de un domn deputat, Dr. Vajda sau Dr. Maniu, apoi de dl Dr. Bontescu și alți fruntași.

Dl N. Ivan a plecat la Dobra din Ilia, fiind însoțit de dl f. deputat Dr. Vlad, de dl asesor școlar L. Tritean, și archit. Panfilie, preotul I. Moța (Orăștie) iar din Ilia de dl Dr. Rozvan, dl protopop Mureșan și numeros tineret.

Ajunși la Mureș, luntrea (crudina) era împodobită cu frunză verde, iar dincolo, pe țărm, număros popor din comuna vecină Săcămăș.

In *Brîznic,* întîia comună prin care treceam, tot satul era înșirat spalir pe cele 2 laturi ale drumului în fața bisericii. La apropiarea trăsurilor cari aduceau pe candidat și soții sei, bubuituri de treascuri salută apropierea candidatului! Părintele *Avram Barbu* în fruntea poporului, salută cu cuvinte calde de așteptatul oaspe iubit. Dl asesor răspunde însuflețit și viu aclamat de popor! Vorbește și Dl Dr. Vlad electrizînd pe ascultători! Plecăm. Treascurile salută plecarea prin pușcături repetite!

In *Lăpușnic,* părintele *Emanuil Șuiaga* în mijlocul poporului salută pe candidat prin o vorbire bine simțită! Dl asesor răspunde; poporul aclamă, asemenea e viu aclamat Dr. Vlad.

Ajungem în Dobra. Lumea pornește spre curtea hotelului „Husariu", unde să țină adunarea.

Dl protopop *Iosif Morariu* deschide adunarea cu vorbire scurtă, bine chibzuită.

Să dă apoi cuvînt dlui candidat, Nicolau Ivan, care rostește următoarea mare:

Vorbire de program.

Iubiți alegători și frați!

Fruntașii cercului Dobrei, în deplină înțelegere cu comitetul central electoral al partidului nostru, mi-a făcut marea cinste, a mă învita să pășesc ca cadidat în acest cerc electoral, cerc cu cel mai frumos trecut, cerc cu alegători vrednici, luptători neînfricați și oțeliți în lupte, cerc care a trimis întîiași dată cu programul partidului național în dieta țării pe iubitul nostru prietin Dr. Aurel Vlad, la 1903, și prin aceasta a pus temeiu îndrumării politice române de azi, — reprezentată în dieta trecută prin 14 bărbați aleși ai neamului nostru.

Datoria de fiu al neamului, datoria de ostaș credincios al steagului, mă îndeamnă să primesc această chemare cinstită și totodată sarcină grea, pentrucă unde e vorba de binele și fericirea neamului, toți trebue să fim la postul nostru de străjari!

Programul.

Credeul meu politic e scurt și cuprinzător: — lupta pentru *cultura noastră națională,* lupta pentru *drepturile limbei noastre,* lupta pentru *ușurarea sarcinilor* cari apasă azi greu asupra umerilor cetățenilor, dar mai ales asupra Românilor — și lupta pentru *cîștigarea votului universal,* egal și secret, cu votarea după comune, fără de care noi nu putem trimite în statul țării, atîți de-ai nostri, cîți ni-se cuvine după numărul nostru, după jertfele ce le aducem pentru această țară a cărei credincioși fii suntem și vrem să rămînem până la cea din urmă răsuflare.

Această luptă sfîntă o poartă fruntașii nostri de ani de zile, cu cuvîntul și condeiul, în dietă și afară de dietă! Pentrucă, fraților, nu e vorba de un lucru mic și neînsămnat, ci e vorba de ființa noastră națională, e vorba de *a fi* sau de *a peri,* de a rămînea pe aceste plaiuri frumoase ca Români, sau de a ne lăsa înghițiți de alte seminții, cari s'au așezat aici după noi, și după ce au prins rădăcini, nu vreau să mai fim frați!, ci să le fim noi slugi și ei nouă stăpîni.

Suntem în Ungaria la 3 milioane de români, cei mai mulți țărani, cari dau dare în *sînge* și în *bani,* muncesc pămîntul, îi arde arșița soarelui de dimineața până seara, țin de coarnele plugului, să hrănesc cu legume fierte în apă, trăesc cu mămăligă uscată și cu cîte o bucată de ceapă, carnea o gustă numai la zile mari, pentrucă puii și porcul îi duc la tîrg, ca să multămească pe jucuțul de dare! — Și de sute de ani tot așa ne chinuim zilele!, — dar binele, fericirea, sporul material și sufletesc, fuge de noi, ca și cînd am fi cel mai nemernic popor de pe fața pămîntului!

In ale învățăturii suntem popor tiner, pentrucă porțile școlilor poporale ni-s'au deschis numai de cîteva zeci de ani!, — iar porțile școlilor înalte (a universitaților), — să deschid numai celor cu averi, celor bogați și la noi oamenii bogați sunt corbi albi.

Ei, mă veți întreba, cum să poate, de un popor treaz, muncitor ca al nostru, isteț, viguros, postelnic, blînd, ba poate *prea* blînd!, *prea* supus, care fuge de gîlceavă, de siluire, — să trăiască în așa mizerie, într'o țară cu pămînt roditor, cu băi de aur, băi de sare, băi de cărbuni, pomi și livezi frumoase, — și să nu poată ajunge la creangă verde?

Pricina sărăciei noastre.

Și așa să întreabă toată lumea pricepută, dar răspunsul cel adevărat, nu vrea să-l dea nimenea, ci unii spun, că suntem leneși, alții că suntem bețivi, alții că trăim tot în judecăți și ne mănîncă advocații și ștempelele, banii, — ne dau care de care vină, — dar nu spune nici unul rupt ales, izvorul adevărat al sărăciei în care trăim, nu spun că pămîntul nu e al nostru, că aurul îl scot societățile străine, și îl duc airea, că sarea o scoate statul în monopol (lăsîndu-și *numai* sieși acest drept!), și o vinde cu bani grei; cărbunii sunt tot ai statului sau ai societăților de bogătani, și nouă nu ne rămîne decît munca pe cîte un petecuț de pămînt, din care nu scoți nici leguma pentru traiul căsii, necum să mai faci și bani, ne rămîne munca în brazda altuia, munca în baia de cărbuni și de aur, munca în ocnele de sare și darea cea mare și grea pentru sare, pentru vin, pentru rachiu, pentru zăhar, pentru carne, pentru ștempele, unde suntem toți unul ca altul, groful ca și țăranul, — acî e desăvîrșită „egalitate"... Acî suntem unul ca altul. Atîta timbru să cere pe contract dela țăran ca și dela domn, atîta preț pe sare, atîta dare de conzum și dare de casă; totuși cea mai scumpă este darea pentru casele țărănești, în asămănare cu castelurile domnești!

Aceste întocmiri sunt așazise feudale, (de pe vremile nemerești ale iobăgiei), sunt întocmiri ruginite, cari trebue să se schimbe, dacă e ca popoarele să ajungă la mulțămire, la bunăstare materială și liniște sufletească.

Trimișii poporului să le frîngă.

Cătușele acestea însă, cari ne țin în stările proaste, cari le-am arătat, *trebuesc frînte,* prin popor, prin trimișii lui în dieta țării și prin luptă fățișe contra acelor întocmiri, cari țin poporul în robia întunerecului, și în robia sărăciei!

Lupta noastră nu este dară îndreptată contra poporului maghiar, pentrucă țăranul și meseriașul maghiar, are aproape aceeași soarte ca și țăranul și meseriașul nostru român! Lupta trebue să o purtăm contra *stăpînirilor* și contra acelor slujbași, cari nesocotesc drepturile popoarălor asuprite!

Una făgăduesc, alta fac.

Acum 4 ani, Maiestatea Sa a chemat la cîrma țării pe Kossuth și pe Apponyi, ca să facă o lege electorală dreaptă, ca popoarăle, cari alcătuiesc țeara, să-și facă ele legi după cum cer trebuințele lor firești. Acești oameni *au făgăduit* că vor face o lege electorală cinstită, — dar în loc de a să ținea de cuvîntul dat bătrînului Domnitor, au făcut cele mai asprelegi școlare, punînd școala și pe învățătorul în slujba maghiarizării, ba Apponyi a mers așa de departe în oarba lui trufie, încît a dat porunci, că și rugăciunile sfinte să le rostească copilașii în „limba statului".

Aducere de străini.

Un alt ministru, Darányi, a cumpărat cu banii țării, scoși și din șerparele voastre, moșli mari, grofești. Dar la cîți țărani băștinași (de-aci din loc) a dat din acele moșii că să le lucre și să le răscumpere la vreme? A adus Ciangăi din Bucovina, a adus Săcui și alte neamuri de oameni, mai ales printre Românii die Bănat și și în unele părți ale Ardealului. iară poporul băștinaș, celce poartă sarcinile și poverile țării, au rămaș și mai departe fără pămînt. Și cum numărul poporului crește și să în mulțește, cei mai tineri, bărbații cei mai în floarea vieții, din lipsa de pămînt și de muncă cu cîștig, au luat bățul pribegiei, au trecut peste mare, ca să caute acolo muncă și hrană, și să trimeată la copii și la soție bani stropiți cu lacrămi și cu sînge prin cele fabrici ale milionarilor americani.

Căderea dela guvern.

Așa stăpînire am avut noi 4 ani, pînă că i-a ajuns bătaia lui Dzeu și i-a măturat dela cîrma țării ca pe niște făcători de rele. Și după ce au fost siliți să părăsească scaunele de ministri, căptușite cu catifea roșie, — domnii aceștea în loc să-și pună cenușe pe cap, să se pocăiască și să ceară dela Dzeu iertare pentru păcatele lor, — iar cutreeră țara și cer voturile cetățenilor, ca să-i trimeată pe *ei* în dietă și vor veni de bună seamă și pe la Dvoastră, ca să vă amăgească cu vorbe frumoase, ori cu bani sclipitori... Insă eu vă rog, fraților, să nu le mai dați crezămînt, căci ei numai atunci vin la vetrele și casele voastre, cînd au lipsă de *voi,* iară după aceea să întind pe divanuri, trag țigări scumpe, beau cafea turcească și rîd în pumni de noi, de cei ce am fost așa ușor crezători și i-au trimis în sfatul țării, ca să-și facă trebile lor!

Noul guvern și sarcina lui.

Acum avem alt guvern, — guvern anume trimis de Impăratul și Regele nostru, ca să facă *legea votului universal* și să împace și naționalitățile, va să zică, *toate* popoarele, fără deosebire de lege și limă.

Față de acest guvern de sine înțeles, trebue să avem o ținută așteptătoare, pînă ce nu-i vom vedea faptele. Gălăgioșii din dietă i-au spart capul cu călimarele și cărțile de legi. cînd i-a trimis la preumblare și poate și pentrucă a spus că va face o lege electorală cinstită, că va face o împărțire mai dreaptă a cercurilor și că va curma procesele de presă contra foilor noastre.

De-o fi drept, l'om sprijini!

Dacă acest guvern se va arăta drept la alegeri, drept în lucrările sale, și va înceta cu prigonirile cari au fot în trecut contra noastră dar mai ales dacă ni-se va da o lege electorală cinstită cu vot universal, egal secret și cu votare după comune, noi membrii partidului național român, în acele treburi îi vom da sprijinul, și acei dintre noi, cari vor avea cuvînt în dietă, vor vota și trebuințele statului, bugetul recruți, — ca să dovedin că suntem oameni de ordine în viața de stat și că vrem să scoatem țara din „ex-lex" în care a fundat'o guvernul naintaș.

De-o fi rău l'om război.

Dacă însă se va dovedi că înrîurirea lui Tisza, împiedecă guvernul la împlinirea dorințelor popoarelor și dorinței Domnitorului, atunci vom deschide focul luptei cu toată puterea, vom stîngeni puterea de lucru a guvernului care nu să ține de cuvîntul dat în fața Coroanei!

Marea chemare! Ușurarea dărilor!

Dar' marea chemare a deputaților naționaliști va trebui să fie: regularea trebilor cu *darea!* Să lupte să se aducă lege, după care bogații să plătească mult, săracii puțini, — și să fie *cu totul scuțiți de dare aceia,* cari nu au mai mult, decît puținul de lipsă pentru traiul lor de toate zilele.

Cătănia 2 ani.

Altă chemare au: să lupte pentru scăriţarea slujbei la cătane dela 3 ani la doi ani, — pentru-că tot e păcat de D-zeu să ții feciorii nostri trei ani sub pușcă, ca unii din ei să ducă cînii ofițerilor de funie și să spele podelele și vasele doamnelor, pînă ce acasă să ruginește plugul și crește iarba în curțile părăsite.

Pentru preoțime.

Altă lucrare va fi: regularea salarelor preoțești, căci așa cum le-a regulat Apponyi, azi preoților nostri li se vine mai puțin ca la cîte un boactăr dela drumul de fier, care după ce a trecut trenul, stă toată ziua cu burta la soare! Și și pentru aceasta sfîrmitură ce să dă preoților nostri, slujbașii cer, ca ei să se lapede de popor, să treacă în taberele dușmane, să-și renege trecutul lor, și să dee de rușine pe poetul care spunea: *„Preoți! cu crucea 'n frunte! Căci oastea e creștină".*

Aceasta, ca ei să se lapede de popor, nu va fi, nu poate fi, căci preoții nostri ieșiți din popor, numai cu poporul pot trăi, — și *fără popor n'au rost de a fi!* Aceasta o știu bine cei ce îi ademenesc, dar de regulă numai cei slabi de înger au căzut în mrejele lor. Sa nădăjduim că de data aceasta — *toți vom fi una,* și și din rîndurile tagmei cinstite, nu va lipsi nici unul dela postul de onoare!

Pentru învățători.

Asemenea trebue să se reguleze și starea învățătorilor dela școalele noastre confesionale. Azi acești muncitori cinstiți au doi stăpîni, unul care-i plătește și n'are de unde, unul care le poruncește cu poruncă aspră, ca să vadă să facă minuni în învățarea — „limbii statului!"

Dreptul limbei.

O altă durere a poporului nostru a fost: scoaterea limbei romîne dela judecătorie, dela deregătorii, dela cartea funduară și dela toate slujbele de stat. Deputații români vor cere să se aducă folosirea limbei noastre la toate oficiile de stat, cu punerea de slujbași români, ori de aceia cari cunosc bine limba poporului.

Și după-ce legea de naționalitați cere ca în ținuturile locuite de Români statul să ridice gimnazii cu limbă de propunere românească, vom stărui ca gimnaziile de stat cu limbă maghiară ridicate printre Români, de pildă la Făgăraș, Caransebeș, Elisabetopole, Arad, Timișoara, să se prefacă în școli cu limbă românească, căci așa cer trebuințele culturale ale neamului nostru și doar' noi cetățeni cinstiți și nu fii vitregi suntem ai acestei patrii!

Sașii, sunt un popor de abia 200.000 locuitori, și au 6 gimnazii întregi (cu 8 clase), 2 cu cîte 4 clase și mai multe școli reale, — iar noi trei milioane de Români avem numai 4 gimnazii întregi (din cari unul, cel din Beiuș, aproape de tot maghiarizat), și cel inferior din Brad, pe care cu toate străduințele nu îl putem întregi la 8 clase, din lipsa de mijloace. Am adunat din sărăcia noastră 170.000 cor. dela bănci și dela oameni cu inimă, — ne lipsesc încă pe atîta ca să ridicăm gimnaziul, dar statul maștor nouă nu ne dă, pe cînd Sașilor le-a dat numai anul trecut pentru prefacerea gimnaziului din Brașov, Mediaș și Sighișoara, peste 200.000 cor. și vre-o alte 200.000 cor. pentru ridicarea lefilor preoțești și pentru fondul de penzie al preoților lor, deși fiecare preot săsesc are salar de la 2400 cor. pînă la 6000 cor. și casă domnească, pămînt și pădure! Și de ce-i îmbulzește guvernul pe Sași cu bani? Pentru-că ei încă sunt dușmani ai votului universal, ca și cei din stăpînire!

Iar colțul acesta de țară (comitatul Hunedoarei), cu o poporațiune de 2 ori ca toți Sașii din Ardeal, — va trebui să mai aștepte ani de zile, pînă ce va putea întregi gimnaziul din Brad! Părinții dornici de-și crește copiii lor, vor trebui să alerge, cu cheltueli mari, la Brașov, Blaj și Beiuș, pînă să dea de o școală românească. In Orăștie calvinii nu mai primesc pruncii, decît dacă își dau părinții învoirea să învețe pruncii lor catechismul calvin, tocmai ca pe vremea lui Apafy, înainte cu 300 de ani.

Iată de ce suntem nemulțumiți, iată de ce trebue să ne cîștigăm drepturi! Și lupta aceasta străinul nu o înțelege ori nu vrea să o înțeleagă, și de aceea noi numai unui Român îi putem da votul nostru, căci numai el are pricepere și durere adevărată pentru înaintarea noastră!

N'ași face o icoană întreagă a stărilor noastre slabe, dacă nu ași arăta relele, cari bîntue în administrație (pe la deregătorii).

Dreptul celor bogați.
(Virilismul)

„Virilismul", dreptul de vot al celor bogați, în comitat și în comună, a scîlciat arătarea voinței cetățenilor, iar dreptul de candidare al fișpanului și al fibirăului, a făcut cu neputință alegerea slujbașilor în comune și comitate. Pe la 1871 reprezentanța comunală își candida *ea* pe primarul și pe notarul său, și ea îl și alegea.

Acum, de zeci de ani, acest drept a trecut în mîna — fibiraelor. Ei pun, cu cîte un vot două, de regluă cu al „virilistilor", pe notari, și îi înjosesc pe mulți ca să le fie uneltele oarbe. Legile acestea trebuesc schimbate și virilismul adus de volnicul Tisza bătrînul, trebue șters, și dreptul de candidare al fibiraelor, atît de vătămător pentru neatîrnarea comunelor, scos din legi! O chemare grea aceasta, pentru-că stăpînirea ține morțiș ca *ea* să pună slujbașii satelor, și de multeori pune tocmai pe aceia, cari să leagă, că vor lucra *contra poporului* și contra trebuințelor sufletești și materiale ale locuitorilor. Conducerea comunei e o caricatură, o schilăvire a drepturilor cetățenești și pentru căștigarea acelei conduceri neatîrnătoare va trebui să lucrăm din toate puterile!

*

Am zugrăvit numai o parte a durerilor neamului nostru, pentrucă în o vorbire de program ar fi peste putință să înșire toate durerile noastre, ca popor vechiu aici. Voiu mai avea prilegiu, coborînd în mijlocul fraților mei, să desfășur și alte părți slabe ale vieții noastre de stat, cari stîrnesc jale, nemulțămire și durere în inimile cetățenilor, și pe cari o stăpînire cuminte, ușor le-ar putea înlătura, pentru-ca să se sălășluiască pacea, dragostea și bunaînțelegere între *toți* cetățenii, vorbească ei ori ce limbă, roage-se lui D-zeu cum i-a învățat mama lor în leagăn!

Rămîne ca D-Voastră, onorați alegători și iubiți frați, să vă spuneți cuvîntul vostru, rămîne ca să porniți cu bărbăție la votare, și dacă votul D-Voastre va duce la biruință steagul nostru românesc, eu, fratele vostru, părintele vostru sufletesc, vă stau bun cu cinstea mea de preot, că voiu lupta pentru binele vostru al tuturor!

*

Vorbirea dlui candidat a fost primită de numărosul popor cu însuflețite strigări: să trăiască, și aclamări la adresa candidatului.

A luat apoi cuvînt părintele *Ioan Moța* (Orăștie) stăruind ca alegătorii Dobreni acum mai vîrtos ca ori-cînd, să ție unu pân' la unu, pe lîngă candidatul național și nici un dezertor să nu să ivească între ei! Cu pilde din istorie arată cum luptătorii cinstiți sunt pomeniți din neam în neam, iar dezertorii, vînzătorii, blăstămați pînă la sfîrșitul veacurilor!

Dl *Dr. Aurel Vlad,* într'o vorbire plină de avînt, descopere alegătorilor de ce e azi așa de mare lipsă, ca tot Românul să fie la locul său: pentru-că dieta cea nouă e chemată a aduce lege nouă de alegeri, și dacă poporul va ști trimite cît mai mulți apărători ai votului universal, dieta va fi silită a aduce o lege cît mai bună, cu temeiuri cît mai largi pentru popor, iar de nu ne om ațînea bine, vor aduce iară grofii și baronii și slugii lor, o lege ce numai lor și planurilor lor să fie bună, și de popor puțin o să le pese! Dr. Vlad își pune toată nădejdea în bravura alegătorilor cari l'au trimis pe dsa întîia oară în dietă, ca în același fel să se adune cu tărie sufletească neînfrîntă în jurul candidatului nou, scoțîndu-'l biruitor!

Vorbitorul, atît de iubit în acest cerc, a fost viu și prelung aclamat.

Dl protopop *Ios. Morariu,* pre[illegible] dintele adunării, a rostit încă [illegible] scurtă și cuminte vorbire de în[illegible] dere, chemînd pe alegători, a ur[illegible] cu dragă inimă chemarea ce li-[illegible] face de acești trimiși ai conducă[illegible] rii neamului! Inchide apoi adu[illegible] rea fiind aclamat.

*

Este nădejde [illegible]

Stările în cercul Dobrei su[illegible] așa, că alegătorii români *pot* n[illegible] dăjdui cu tărie, că ziua alegerii [illegible] va aduce iarăși *biruință,* numai [illegible] să fie bărbați și frați la locul [illegible] unu fiecarele.

— Să nu uite alegătorii români din cercul Dobrei, că de data asta *nici alegătorii unguri nu vor mai vota toți pe candidatul guvernului!* Căci candidatul guvernului va veni ca om al lui Tisza, iar Tisza e cel mai strașnic dușman al votului universal! Intre alegătorii unguri din cerc însă, sunt mulți cu sentimente socialiste, și aceia și-ar da șieși palme și ar lucra contra programului lor propriu, dacă ar vota cu omul guvernului! Și aceia sunt însuflețiți și țin cu tărie la votul universal. Iar sprijinitor al votului universal ei au chiar în candidatul nostru român, sincer sprijinitor și luptător pentru acel vot! Și mulți alegători maghiari nu vor lucra contra lui, mai curînd și ei pentru el! Precum e și firesc să fie!

Lucrați numai cu curagiu și cu minte, adunați în jurul celui bun al nostru pe toți cîți au datorință și interesul a-'l sprijini, și — biruitori veți ieși!

APEL

cătră alegătorii cercului electoral Timiș-Recaș.

Comitetul central român comitatens din Timișoara pentru conducerea alegerilor dietale din cercurile Becicherecul-mic, Ciacova, Rittberg, Recaș, Lipova și Cocota, în consfătuirea sa ținută în 17 Aprilie între altele a hotărît unanim și candidarea unui deputat dietal cu program naționalist în cercul electoral Timiș-Recaș, care negreșit să știe bine și limba germînă, și înștiințînd comitetul central electoral din Budapesta despre această hotărîre, s'a adresat acestuia, ca, potrivit hotărîrilor conferenței naționale din Sibiiu, în timpul cel mai scurt să ne dee persoana candidatului dorit și potrivit!

Drept aceea, din încredințarea comitetului comitatens, rog și aștept dela toți alegătorii români ținători de partidul național român, și peste tot dela toți Românii de bine din cercul electoral T.-Recaș, să se rețină dela orice mișcare electorală și să se ferească a se lega la vre unul dintre candidații partidelor contrare (guvernamental și kossuthist) încă vreo 10—11 zile, pînă ce comitetul central electoral din Budapesta va numi persoana cu care avem să intrăm și noi în luptă!

Izbînda noastră e sigură! fiind-că nici unul dintre can-

didații contrari nu dă nici o chezășie alegătorilor români, ba sunt asigurat, că și dintre Nemți, Sîrbi și dintre Socați, mulți cu noi vor ținea!

Sus să avem inimile!

Dr. Lucian Georgevici
advocat.

Corespondență.

„D-ta ești un prost"!

Balșa, April 1910.

Aceste urîte cuvinte mi le-a aruncat fără de veste în față, dna notărășiță din Balșa în ziua de 20 Decemvrie 1909 în cancelaria notarială, după cum am scris în Nr. 53 al foii „Libertatea" din anul trecut.

Pentru-ca se dea seamă pentru aceste cuvinte, am poftit-o pe ocărîtoarea doamnă înaintea judecătoriei reg. cercuale din Geoagiu. Dar' în ziua pertractării, văzînd că va fi hotărît pedepsită, mai nainte de a să aduce de judecătorie judecata asupra vătămării, mi-s'a îmbiat pacea, adecă cererea de iertare pentru vătămarea ce mi-s'a făcut.

Am stat la îndoială, că se resplătesc oare cu bunăvoință și iertare hula ce mi-s'a adus, ori se resping ori-ce îmbiemînt și se las ca legea să aplice pedeapsa asupra faptului, cu atît mai vîrtos, pentru-că credeam, că cine are îndrăzneala să vateme așa nesocotit, va avea și curajul se poarte urmările pentru ceea ce a făcut!

Curajul însă a lipsit.

In urmă avînd în vedere, că totuși e lucru mai creștinesc a da iertare cînd ți-se cere, decît a cere negreșit pedeapsa, (mai ales în postul mare), am dat iertare în fața judecătoriei și a martorilor subscriși în declarația, prin care vătămătoarea mea își cere iertare.

Suma de *30 cor.* ce mi-s'a judecat în contul cheltuelilor mele, o dăruesc spre scop de binefacere și cultural și o trimit la on. Redacțiuni a ziarului „Libertatea", rugînd pe dl redactor să o trimiță acolo unde crede că e mai de lipsă de ajutor.

Slujească totodată această întîmplare ca o pildă de îndreptare pentru acele femei, care sufăr de mîncărime de limbă și le place a se amesteca în daraverile bărbaților, chiar și atunci cînd locul lor cel mai potrivit este în — culină!

Nic. Todea
preot.

*

Ni-s'a trimis spre vedere declarația doamnei notărășițe din Balșa, iscălită de dînsa și de doi martori, în 21 Martie a. c. In acea declarație doamna, care a cutezat a arunca unui preot român vorba: „dta ești un prost" numai pentru-că acela vorbea românește în cancelaria satului și apăra dreptul limbei române în acea cancelarie, — roagă pe preot să ierte vorba sa nesocotită, căci era în stare foarte aprinsă (izgatott állapotban!.. cum venise din cugnă!) și să ierte.

Cele 30 cor. dl preot Todea le-a trimis la noi, iar **noi le-am trimis pentru Fondul de întregire al gimnaziului din Brad.**

Noutăți

Pentru „Piatra-libertății"

Dl Ioan Mihu (Ciufudeanul) corespondentul nostru din Blaj, a fost, precum să știe, osîndit la *4 luni* arest de stat și *300* cor. în bani, pentru-că, după mișelescul atentat cu dinamită asupra Pietrii-Libertății și a Crucii-lui-Iancu, a descris în »Libertatea« nemernicul fapt. Procurorul a aflat »atițare« contra Ungurilor în acea scrisoare și răsunetul l'a dat patriotica curte cu juați din Cluj.

S'a dat recurs la Curie. Recursul dlui Mihu însă a fost respins de Curie în ședința sa din 9 Martie, și dl Mihu a primit Sîmbăta trecută (în 16 April) înștiințare dela tribunalul din Cluj, că osînda ce i-s'a dat, e acum întărită.

Dl Mihu așteaptă numai să fie citat și dsa de ministru, ca să sporească în curînd numărul celor ce zac în Seghedin în numele »libertății« de scris în fericita Ungaria!

*

Mașini românești de zburat.

Vlaicu și Goliescu.

Luna viitoare, Maiu, e lună pe care o așteaptă cu mari bătăi de inimi doi dintre cei mai isteți și îndrăzneți încercători a deschide omenimei nouă căi: străbaterea văzduhurilor cu ajutor de mașini de zburat, așa cum străbătute sunt acele văzduhuri de paserile cerului.

Cei doi bărbați cari așteaptă cu neastîmpăr luna viitoare Maiu, sunt dnii: inginer A. *Vlaicu* compatriotul nostru din comuna Binținți, vecină Orăștiei, și al doilea dl locotenent (oberlaitnant) *Goliescu* din armata română, amîndoi iscoditori ai cîte unei mașini de zburat, deosebite una de alta.

Și unul și altul și-au făcut mașinile lor întîi mici, niște jucării aproape, și pe acelea le-au arătat învățaților ingineri români din București, și aflînd sfatul acestora că aceste mașini sunt foarte isteț alcătuite, guvernul a făgăduit a da mână de ajutor și unuia și altuia, ca să-și facă mașina în mărimea de lipsă pentru a zbura cu ea, — și acum amîndoi sunt aproape gata cu ele și fac probe, iar la întrecerea cu mașinile de zburat ce să va da la București în sfîrșitul lunei Maiu v., cei doi descoperitori români vor lua parte cu mașinile lor printre marii zburători ai celorlalte națiuni, cercînd a-'i întrece chiar!

Locotenent Goliescu își face mașina la Paris, cu ajutor dela guvern, iar dl Vlaicu și-o face în arsenalul (fabrica de arme și mașini) a Statului Român la București.

Dorim din toată inima compatriotului nostru Vlaicu, ca sfîrșitul lunii Maiu, să fie pentru dsa începutul unei glorii în lupta pentru deschiderea drumurilor în văzduhuri prin mașinile de zburat! Căci el va face neamului întreg cinste prin izbînda sa, iar nouă Orăștienilor, în mijlocul cărora și-a făcut întîiele sale probe de zburat cu mașina dsale de pînză trasă de sfori prin flăcăii voinici dela Binținți, — nouă ne va face o bucurie deosebită, că din părțile noastre și frate al nostru e acest fericit descoperitor.

Așteptăm cu nerăbdare lupta de întrebere din Maiu și vom aduce amănute despre mersul ei și în deosebi despre norocul ce-'l va fi avut d. inginer Vlaicu.

*

Oficiul postal r. u. din Orăștie arangează în 1 Maiu o petrecere cu joc, împreunată cu tombolă. Să dă în favorul Internatului ce e a să ridica în Pestă pe sama copiilor de oficiali dela postă, trimiși la școli în Pesta. In pauză să face »postă-universală« pentru cîștigarea celui mai frumos obiect de tombolă. Pentru tombolă s'au adunat deja foarte multe obiecte frumoase și prețioase, dăruite de comercianți și apotecarii din loc și alți binevoitori.

Cei ce vor să cumpere sau să-'și răscumpere macar, bilete, le găsesc în prăvălia dlui Szöllösy.

*

Numărul de Pași al „Foii Interesante"

va fi de o frumseță neîntrecută! Ca ne-altădată! Foarte bogat în chipuri naționale, cum și în vederi interesante din lume. Material de cetit drăguț, bine ales! Și va fi **îndoit** de mare, 8 pagini.

☛ Cei-ce ar dori să împartă acest număr la cît mai mult tineret știutor de carte, **să ne scrie de grab cîți numeri i-ar trebui,** — ca să știm cu cît să facem mai mulți, — **că altfel nu să vor putea căpăta.**

Prețul „Foii Interesante" de Pași e **2 cr. (4 fil.) Banii trebuesc trimiși nainte.** Pe cereri neplătite, nu să trimite nimănui!

Intre chipurile acelui număr vor fi: tabloul celor șase țărani români Orăștieni la Viena, toți la un loc, cu cununa ce au pus'o pe sicriul lui Dr. Lueger.

Tot acolo un admirabil chip de țărani și țărance din Bănat, în portul lor bogat, strălucit, — cum să poartă în jurul Lugojului, pe la Coșteiul-mare și aiurea. E un chip cum rar să poate vedea!

„FOAIA INTERESANTĂ" de Pași să tipărește în

12.000 exemplare,

față de cele 10.000 ex. în care să tipărește încolo regulat. Fiind dară că numai 2000 facem mai mult, grăbiți a trimite bani, cari voiți a avea minunatul număr de Pași!

— La cerere de numeri, fără bani, nu să răspunde.

*

„Reuniunea rom. de cant din Hațeg", invită la *Concertul* ce va aranja cu concursul corului cursul II. teologic din Sibiiu, a doua zi de Pași în sala hotelului „Mielul de aur" din loc. Venitul curat este destinat în favorul Reuniunii.

*

Despărțămîntul Cluj al „Asociațiunii" invită la *Conferența* dlui profesor de teologie din Blaj Dr. Vasiliu Suciu despre „Religie și filosofie", pe care o va ținea în cadrele unei serate, ce o va aranja cu concursul tinerimni universitare române, Joi în 21 Aprilie n. a. c. în sala cea mare de sus a „Hotelului Central" din Cluj.

Taxa de intrare, după plac.

*

Papistașii din București au ridicat o uriașă volbură de povești urîte în jurul lor. Anume canonicul Baud, un cap papistașilor aflători în București, a scris că fostul Metropolit Calinic Miclescu, la moartea sa ar fi trecut la catolicism. S'a ridicat pe urma acestei scrisori o roscoală întregă de articoli, de vorbe, de întrebări și lămuriri, și cînd a fost strîns cu ușa, agentul papistaș, neputînd dovedi cele ce a zis, a scris o epistolă către un înalt Domn român cu care era bine, cerînd iertare pentru cele ce scrisese despre Metropolitul român, dar mărturisește că *nu e adevărat* ce a scris despre acela, și de-odată cu darea acestei scrisori, a părăsit țara pe neștiute! Alt rînd de tărăboiu în jurul mărturisirii canonicului! S'a pornit apoi o volbură întreagă de descoperiri asupra apucăturilor cu care papistașii vînează după suflete în România, prin școli, prin biserică și prin călugării lor. Adevărată lucrare de soboli nevrednici de *timpii luminați* ce-'i trăim.

Cînd vînătorul de suflete și hulitorul pomenirei unui archiereu național a fugit din Țară, recunoscîndu-și fărădelegea, toată lumea credea, că acum mai marii bisericii sale îl vor trimite la o mănăstire ca pe unul ce s'a făcut peste putință la slujbe în state străine. Cînd colo vine știrea, că hulitorul bisericei române și a archiereului ei, nu că ar fi pus mai în umbră, — *a fost chiar înaintat,* numit Episcop catolic la Sofia (în Bulgaria, vecină cu România)!

Dar cutezanța streinului, a avut totuși o urmare bună: s'a ridicat în potriva lui toată lumea la București. Doamne din înalta societate, au dat înștiințări publice prin cari înfierează pe papistași și apucăturile lor cutezate și lumea cere luarea de măsuri aspre pentru înfrînarea celor ce vor, ca și în România să bage spargere între frați, prin biserică, cum au băgat aici între noi Românii din țările coroanei ungare. Iar aceasta România nu și-o poate dori, căci tăria statului român de azi, stă tocmai în aceea, că e de un singur neam și acela de o singură lege, nedesbinată! „Cel ce lucrează la desbinarea Românilor în Țară în cele ale credinței. lucrează la slăbirea temeliilor statului român!" — zic cu drept multe foi însemnate din București. —

*

Moarte. Aurelia Petran, fiică în floarea vieții alui Teodor și

Eugenia Petran din Dêrja, după lungi și grele suferințe a încetat din viață în 14 April, în al 20-lea an a vieții: Odihnească-o Domnul cu aleșii săi!

*

Canonic bobian în locul regretatului Dr. Bunea la Blaj, a fost ales dl *Dr. Vas. Suciu*, profesor de teologie, rectorul Internalului Vancean. Dl Dr. Suciu a studiat în Blaj și Roma, bărbat în floarea vieții, abia de 37 ani. Sincere felicitări la distincția ce a ajuns pe acest tiner bărbat! Ajute-'i ceriul a fi întru toate vrednic urmaș marelui seu înaintaș!

*

Americănește. Cetim în foile din America:

Aviz. Să apropie S. Paști! Fie care creștin bun dorește să se împărtășască de ele! Biserica gr.-cat. „Sta Helena" din Cleveland, ca în toți anii, așa și în anul acesta *va espeda paști tuturor*, cari vor trimite adresa lor, corect scrisă, la subscrisul cel mult până în 17 Aprilie st. n. — Aureliu Hațiegan preot gr.-cat.

Nouă ne pare așa ciudat lucru trimiterea paștilor pe poștă colo și colo. Dacă socotim însă cum e în America, la 10 orașe cu Români un preot, aflăm că e lucru și firesc și cuminte, — deși nouă așa neobicinuit.

*

Noul protopop gr.-cat. al Bistriței dl George Stanciu, a fost primit în 2 April în chip foarte măreț de credincioșii săi din Bistrița! La gară 40 trăsuri și un banderiu de 40 călăreți l'a întîmpinat și a fost dus în oraș în trăsură cu 4 cai. Toate corporațiunile românești cu steagurile lor i-au ieșit nainte. In 3 April a fost instalarea, servind liturghia dl canonic Georgiu din Gherla, noul protopop și 16 preoți. Frumos program a dat nou numitul în vorbirea sa. A urmat banchet de 200 persoane, între cari și vre-o 60 țărani și comitele suprem, vicecomitele, primarul orașului și 2 pretori, etc. Primirea a fost măreață. Nădejdile ce să leagă de noul păstor sunt mari. Implinească-le Dzeu pe toate.

*

O carte folositoare, vrednică a fi cetită de ori-cine, a ieșit de sub tipar în „Tipografia Nouă" a foii noastre din Orăștie: e cartea „Mizerie, boală, crimă și degenerare" sau: „Alcoolismul și urmările lui din punct de vedere economic, higienic, moral și național", — conferențe pentru combaterea alcoolismului (beuturei de spirtuoase) — scrise de dl preot D. Voniga din Ghiroc.

*

Convocare!

Reuniunea învățătorilor gr.-cat. din despărțămîntul Ernut (Radnoth), aparținător Arch. de Albalulia-Făgăraș, pe baza §. 21. din statute își va ținea adunarea de primăvară în 5 Maiu st. n. a. c. în Ernut, prelîngă programul obicinuit. La care adunare sunt invitați aparticipa nu numai membri ordinari ai desp. ci toți aceia cărora le zace la inimă cauza scolară.

Futac (Samoștelke) la 18/IV 1910,

D. Muntean, președinte, *Basiliu V. Popa*, notariul desp.

*

Neamț ucis în granița rusească. Stefan Kisen, muncitor neamț, a trecut peste granița rusească fără pasaport. O patrulă de graniță l'a văzut și a strigat pe el să stee, dar fiindcă n'a ascultat, soldații au tras foc asupra lui și nenorocitul a rămas îndată mort!

*

Advocat în Ibașfalău. Am onoare a vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelariă advocațială în Ibașfălău (Erzsébetváros). Cu toată stima: Dr. Ilariu Holom, adocat."

*

Ökörító. Uriașa nenorocire dela Ökörító își cere încă jertfele sale. In spitalul din Sătmar și acum mor aproape în fiecare zi cîte un fecior ori fată din cei pîrliți în șura blăstămată. Și ci-că mai sunt 4 bolnavi cari încă nu e nădejde să scape. Așa că din cîți au scăpat cu arsuri și au fost duși în spital, aproape jumătate s'au potopit și ei, — doar că au îndurat chinurile mai îndelung decît nefericiții lor soți, morți acolo îndată!

*

„Conferința Națională" din 5 April 1910, întocmită după însemnări de George Stoica redactorul „Foii Poporului" din Sibiiu — a apărut în broșură de 71 pagini și să vinde cu 40 bani la „Tipografia Poporului" în Sibiiu. E o descriere pe larg a toate cele petrecute în preajma Conferenței și răsunetele ce i-au urmat. O recomandăm cetitorilor.

*

Abonați

„LIBERTATEA"

pe timpul alegerilor!

Dăm această foaie tuturor celor-ce o cer, pe timpul dela 1 Aprilie st. n. 1910 până la 1 Iulie st. n. 1910, așadar trei luni de zile, pentru

numai 1 coroană,

voind a da putință a o abona cît mai mulți pe timpul alegerilor de care ne apropiem!

*

Mare nenorocire a dat peste niște lucrători americani în 2 spre 3 Martie. In mina (baia) numită Mexico din orașul Treadwell, să aflau la un loc 35 lăzi cu dinamită. Lucrătorii, 65 la număr, erau în mină. Cei mai mulți aci aproape de dinamită, așteptînd elevatorul (mașina de scos afară prin o gaură ce iese oblu'n sus!). De-odată dinamita a luat foc și a omorît pe toți oamenii din apropiere și a rănit greu pe alții. Din 65 inși numai 6 au scăpat vii, cari negătînd lucrul la vreme, au întîrziat la locul lor de muncă și n'au fost aci în clipa nenorocirei; 4 au ieșit greu răniți, 37 s'au aflat morți și de ceialalți nici nu s'a știut încotro i-o fi aruncat puterea dinamitei!

*

Tren căzut în o prăpastie. Un tren repede american trecînd peste o ridicătură mare, în urma unei ruperi a unei roate, — s'a prăbușit lîngă Spokane, căzînd în prăpastie.

*

Somn de 9 luni. In Gatter (Austria) a fată tînără, de 20 de ani, a căzut în August anul trecut, în un somn greu, amorțit, din care până 'n ziua de azi nu s'a mai trezit! Ea doarme într'una de 9 luni de zile. Ii dau în chip mărestrit puțină hrană de mai ține duhul în ea.

*

Din Lugoj ne scrie cetitorul nostru Petru Abuceanu, că, cetind înștiințarea ce a făcut'o în foi un negustor din Krakau, că el dă 4 perechi de păpuci cu 7 cor. 50 fil. ori 8 cor. 40 fil. a trimis și dsa după acei păpuci, dar cînd i-a căpătat a văzut că-'s de pînză și talpa ar fi ca de hîrtie. Ci-că nu-'s de purtat, ceea-ce face cunoscut celor ce cetesc de păpucii pe care acela și-'i laudă.

POSTA REDACȚIEI

Dlui *D. Icl.* în *Icl. m.* N'am primit dela poștă cei cinzeci fileri ce ne-ai trimis, ca pentru ei să-'ți expedăm 2 numeri din Biblioteca Asociațiunii. Trimite de-adreptul acolo, și vezi că cu 50 fileri nici de-acolo n'o să poți căpăta 2 numeri.

Dsale *G. P.*, *Zlatna*. Volum din din anul I. nu avem încă gata, decît mai tîrziu, poate spre toamnă. Nu ești învoit cu alt volum, din anul II. sau III. sau IV?

Dsale *Mihail Stoica, Elisabetapole*. Foaia trimisă dtale ni-a venit napoi, că nu ești cunoscut la posta de acolo. Dă-ne strada și numărul casei, ca să te afle cei dela poștă.

Dsale *Sima M.* în *Bis. Albă*. Dela April v. (Nr. 15) până la capătul anului ai de plătit *3 cor. 60 fil.* de tot.

Dsale *Vict. Sz.* în *Hus*. Noi n'avem acele cărți, ce ni-le-ai cerut. Credem însă că toate le poți găsi la Librăria „Aurora" în Gherla (Szamosujvár). Banii ți i-am trimis napoi.

Surda Oroniosu din *Lungzest* (p. Borév) ni-a trimis 2 cor. în 12 April, dar scrisoare, că ce să-'i trimitem pentru ele, n'am primit. Nici numele nu e scris curat. Să ne scrie de nou, limpede.

Ichim. L. în *Poieni* (Bucov). Da, să trece pe dta. Vei avea de trimis încă 2.50.

Ioane Pop... în *Op*. Dtale îți trimitem volumul numai dacă trimiți 1 cor 55 fil., adecă așa ca să ți-l putem trimite recomandat.

V. Cr. în *Bl.* Da, apare încă în București, la tipogr. „Minerva". Scrie acolo. Povestea n'am ajuns s'o cetim. Dar în curînd.

„Unul" din *Cetea*. Corespondența despre Reuniunea economilor, va apare în „Tovărăși." de Paști. Mulțumim de vcste bună.

N. T. în *Bl.* Poeziile „Hristos a înviat" și celelalte, nu-'s de publicat. Incercări încă prea începătoare.

„GLORIA"

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Pui.

Convocare.

Domnii acționari ai instit. de cred. și econ. „Gloria" soc. pe acții în Pui se convoacă prin aceasta la:

Adunarea generală extraordinară,

care se va ținea în 16/29 Aprilie a. c. la 11 oare a. m. în localul institutului.

Obiectele de pertractare sunt:

1. Urcarea capitalului.
2. Modificarea statutelor.
3. Alegerea unui membru în direcțiune.

Acțiile pot fi puse în senzul § 25 din statute la Casa de păstrare din Selište, la Cordiana în Fofeldea și la cassa institutului.

Din ședința direcțiunii ținută la 9 Aprilie 1910.

(711) 1—2. **Direcțiunea.**

Din America.

— Dare de samă și mulțumită. —

W. Pittsburg, la 31 Ianuarie 1910.

Iată eu Ioan Tiăran (P. B. 244. West-Pittsburg, Pa), vin a vă aduce la cunoștință despre colecta ce s'au făcut pentru nefericitul nostru confrate român cu numele *Ioan Brindescu* din comuna Egreș, comitatul Torontal. Umătorii binevoitori au contribuit:

Ioan Tiăran a lui Costa 2 dol., Nicolae Roșu 2 dol., Ioan Tiăran Dile 2 dol., A. Roșu Puiu 50 centi, Florite Miloș 4 dol. 50 c., Ioan Micșa Buibes 50 c., Rusalin Zombor 50 c., Arcadie Micșa Moane 50 c., Stefan Gașpar 1 dol., Ioan Gheța 1 dol., Vasile Mioc 1 dol., Dionisie Nicolae 1 dol., Iosa Nicolescu 1 dol., G. Nicolescu 75 c. Gavril Roșu Uțu 1 dol., Gina Cârsta Chera 1 dol., George Ginescu 1 dol., Pascu Tripșa 2 dol., Stef Roșu 50 c. Petru Streinescu 50 c. Petru Jebelean și soția 1 dol. 50 c., Gincu Muntean 2 dol., Milentie Nicolescu 1 dol. 50 c., George Cârstea 2 dol., Florea Jebelean 2 dol., Dionise Radu și soția 1 dol., Simion Gașpar și fata 1 dol., Efta Minda și soția 1 dol. 50 c., Fanu Gașpar și soția 1 dol. Detroit Michg.

Luca Mioc 1 dol., Simion Mioc 1 dol., Iulian Miu 1 dol., Dionisie Muntean 1 dol., Voina Marcovici 1 dol., Petru Cionca șusteru 50 c., Pascu Cionea 50 c., Floria David 1 dol., Simeon Cârstea a lui Isa 50 c., Arcadie Statină 50 c., Gina Galu Pesăcana 50 c., Ginadie Sărăzan 25 c., Floria Păcurariu și soția 25 c., Florea Repede și soția 25 c., Simion Galu Petrucean 50 c., Arcadie Cristea Bolocan 50 c., Arcadie Lugojan 25 c., Gavril Puiu 25 c., Arcadie Ignea Bircă 1 dol., Pavel Cristea 25 c., Ioan Bistrean Berbeca 50 c., George Roșu 50 c., Vasile Roșu 1 dol. 50 c., Simion Brindescu 1 dol., Gina Molcuț și soția 1 dol., Mihai Matei 1 dol., Ioan Jebelean a lui Moise 50 c., Gina Crâstea 50 c., Dionisie Crâstea a lui Gicu 50 c., Florea Cristea 50 c., Andrei Brindescu 50 c., Gavril Belințan 25 c., Efta Galu a lui Mon Galu 50 c., Petru Brindescu 1 dol., Efta Berdian Pâncioni 50 c., Arcadie Galu Gonțea 50 c., Treice Mindea 50 c., Arcadie Gonța 25 c., Treice Olariu văru 50 c., Gincu Matei 50 c., Dimitrie Cristea Gruiovici 50 c., toți din comuna Egreș.

Cusman Andria 50 c., Pera Stanco 50 c., Boina Stanco 1 dol., Eugenie Popăț 1 dol., Ioan Popăț Iancu 1 dol., Ilie Popăț 1 dol., Vlada Milatin 1 dol., Stefan Pecican 1 dol., Crăciun Olari 50 c., Nicolae Olari 50 c., Petru Sciopu 50 c., Petru Matei Papuc 50 c., Todor Chita 50 c., Petru Nicolescu 50 c., George Sustrean 50 c., Ioan Găvojdean Langușă 50 c., Petru Găvojdean și soția 1 dol., Nicolae Bălăban 1 dol., Ionică Izvinanțu 1 dol., Stefan Găvojdean 50 c., Linca Olari 50 c., Vasile Bloju 1 dol., Ioan Bloju 1 dol., Mitru Gașpar Săcară 1 dol., Andrei Milatin 50 c., Ioan Milatin 50 c., Const. Sustria 50 c., Filip Matei și soția 1 dol., George Bacșananu 1 dol., Petru Matei Bogu 25 c., P. 25 c., Vasile Popeț 20 c., Sustrean Io. Găvojdean 25 c., Ioan Găvojdean și soția 25 c., Nicolae Damian 1 dol., Todor Olariu 50 c., Ilie Păsulă 50 c., Efta Giulvezan 25 c., Treică Dulcău și soția 1 dol., Gina Matei Gârcești 15 c., Treica Albulescu 15 dol., Ioan Rădău și soția 50 c., Forea Rădău și soția 50 c., Pascu Matei Frenți 1 dol., Iovan Ispas 25 c., Iovan Matei 25 c., Găvăjdian Petru 25 c., Ignat Brincescu 25 c., Treilă Matei 25 c., Iovan Lăbășan 25 c., Ioan Cârnu 25 c., Samuil Albotă 25 c., Pavel Matei Epure 25 c., Simion Sclipici 25 c., Petru Cârnu 25 c., Traian Matei 25 c., Vanu Matei 25 c., George Matei 25 c., George Cârnu 25 c., Stefan Bălăban 25 c., Trăilă Bloju 50 c., Iovan Matei și soția 50 c., Vasile Matei 50 c., Iovan

Cernescu 25 c., Gheni Mic 50 c., Rista Bloju 50 c., Gavril Danciu 50 c., Nicolae Blogovan 25 c., Grigore Gaspar Săcară 50 c., Cusmăn Andrei 50 c., toţi din comuna Sarafola.

Cu stimă:

Ioan Tiăran, comuna Egreş, George Macevei, din Leitun, Vasile Roşu şi Gina Gala din Egreş.

(706) 1—1

Nr. 19 ofic. par.

Licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr-or. din Almaşul-mare-suseni (Nagyalmas-falu) p. u. Zalatna protopresbiteratul Geoagiu, dă în întreprindere repararea bisericei cu preţul de strigare 5292 coroane.

Licitaţiunea minuendă se va ţinea în 1/14 Maiu 1910, la oarele 10 a. n. în biserica de aici.

Cei-ce vor să reflecteze au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare, în bani s'au hîrtii de valoare.

Planul şi preliminariul aprobat de Prea Venerabilul Consistoriu sub Nr. 2274, să pot vedea la oficiul parochial.

Almaşul-mare-suseni, la 20 Martie st. v. 1910.

Comitetul parochial:

Stefan Onea, paroch gr.-or.

Simion Galea, I. epitrop. **Ilie Crompa**, II. epitrop.

Nr. 253, 1910 vidi:

Ioan Popovici, protopop.

Casă de vîndut.

Aflătoare în Orăştie, Strada grădinarului Nr. 4. să vinde peste tot! Doritorii de a cumpăra să se adreseze la

(704) 2—3 **Dumitru Martin** măestru măsar.

Candidat de advocat.

In cancelaria subscrisului află aplicare imediat un **candidat de advocat** cu pracsă bună. A se adresa pentru informaţii mai deaproape la:

Dr. Ioan Margita
advocat în Geoagiul-de-jos
(Algyógy, Hunyad m.)

(709) 1—3.

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A. G.)

cea mai veche şi mai mare fabrică de motoare din Germania

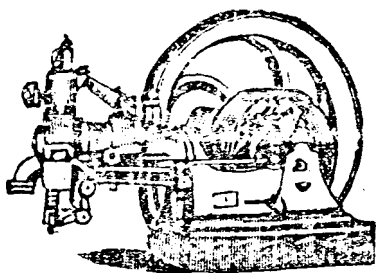

liferează *motoare şi locomobile* de **benzin, oleu brut, gaz, petroleu şi gaz sugativ**, binecunoscute în cercurile de specialişti.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal:

Spese de lucrare: *pe o ă* pe o putere de cal numai cca *1 filer*.

Depozit general la: (468) 15—20

Ignatz Gellért & Comp

BUDAPEST Teréz-körut 41. Telefon 12—91.

Garanţie îndelungată! Plăţi favorabile!

ATENT!

4 perechi de ghete (păpuci)

cu numai 7 coroane 50 fileri.

Din cauza îngrămădirii plăţilor mai multor fabrici mari, am fost încredinţat să desfac un mare număr de ghiete (păpuci) sub preţul de facricare! De aceea eu vînd oricui *2 perechi* de păpuci bărbăteşti şi 2 perechi pentru femei, cu şinor, de piele, galoşi, negri ori bruni, cu tălpi de piele prinse tare cu cue, foarte eleganţi, fasonul cel mai nou, mărimea după număr. Toate 4 perechile costă numai 7 cor. 50 fil.

(703) Le trimite cu ramburs 2—3

Exportul de ghete P. Lust,

KRAKAU Nr. 225.

Schimbul iertat sau banii napoi!

Moară de vîndut.

Moara cu trei petri a subscrisului, mînată că apă, din comuna Sîntămăria-de-piatră (posta Călan),

o vînd

din mână liberă. Petri noi. Cu moara dau şi casa de locuit şi 2 grajduri şi 26 jugăre de loc, arător şi fînaţ şi pădure.

Preţul 9000 floreni (18.000 cor). Le vînd numai tot laolaltă.

Ioan Dugaci,
morar, Sîntămăria-de-piatră.
Köboldogfalva, p. Puszta-Kalán.

Cea mai bună, sigură şi ieftină pumpă de fîntini în lume, e **fîntîna cu lanţ „OMEGA“**

Că dă apă foarte multă,
Că o póte purta un copil,
Că nu înghiaţă,
Că nu să strică nici-cînd,
Că ori-cine şi-o póte pune şi ţine în bună ordine.

3 ani chezeşie!

Catalog gratis!

(669) **Intreprinderea:** 7—10

„Magyar lánczkut vállalat“

FARKAS J., Budapest, Felső-Erdősor 19.

Telefon 172. Telefon 172.

„LA CROITORIA UNIVERSALĂ“

I. PETRAŞCU, SIBIIU — NAGYSZEBEN,

:: Strada Cisnădiei Nr. 30 ::

Depozit de stofe engleze şi germane.

Să pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu şic, pentru civili: **fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, baltoane**, etc. — Asemenea să execută pentru **ofiţeri** şi **voluntari**, tot felul de **uniforme**, iar în depozit să află diferiţi articii pentru uniforme: **săbii, chipiuri, portepee, mănuşi**, etc.

Atrag deosebita atenţiune asupra **reverenzilor preoţeşti**, ce să pregătesc în atelierul meu, : : : : : : : după moda cea mai nouă. : : : : : :

Comandele să pregătesc în timp foarte scurt.

(682) 5—10

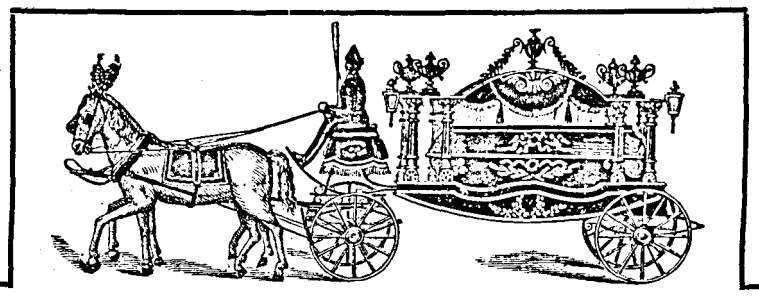

BRUTUS BRASSAI,

intreprindere de inmormîntări. — Magazin de mobile şi atelier de măsar:

ORĂŞTIE, Drumul ţării Nr. 3.

Are magazin cu toate lucrurile trebuitoare la **inmormîntări** dela cele mai simple până la cele mai pompoase! Îngrijeşte însuşi de îngropăciune, după clase, în loc şi în provincă!

Depozit de **mobile colorate**, gata în ori-ce timp; sau: la dorinţă, să fac după desemn şi după gust!

Scaune din renumita fabrică „THONET“

(697) SERVICIU ACURAT ŞI SOLID! 2—20

Banca Naţională a României.

1909 21 Martie	Situaţiune sumară.	1910 13 Mart.	1910 20 Mart.
	ACTIV		
123,503.647	88,472.213 Rezerva metalică Aur 91,016.787; 35,031.434 „ Trate Aur . 37,804.000	129,099.627	128,820.787
1,305.389	Argint şi diverse monete	1,423.959	1,441.317
55,925.799	Portofoliu Român şi străin	72,346.671	74,428.838
12,217.900	*) Impr. contra ef. publice . . . 10,146.400	26,661.278	27,094.099
17,440.552	„ „ „ „ în ct cor. 16,947.699		
11,999.924	Efectele Capitalului Social	11,999.924	11,999.924
15,296.433	Efect. fond. de rezervă	14,925,905	14,925.905
3,177.121	„ „ „ amortizarea imob. şi material	3,134.621	3,119.621
5,972.018	Imobili	5.999.808	5,999.808
704.408	Mobilier şi Maşini de Imprimerie	710.220	710.220
503·356	Cheltuieli de Administraţiune	405.204	515.512
102,669.064	Depozite libere	107,613.810	105,413.160
29,183.218	Conturi de valori	43,127.659	41,752.863
20,345.508	Conturi diverse, Sold.	—	—
400,244.367		417,448 776	416,222 144
	PASIV		
12,000.000	Capital	12,000.000	12,000.000
26,414·884	Fond de rezervă	28,087.792	28,123.532
3,893.778	Fondul amortizării imobilelor şi material .	4,120.826	4,150.806
254,351.200	Bilete de Bancă în circulaţiune	261,151.060	261,008.820
—	Profit şi Perdere	—	—
915.411	Dobînzi şi beneficii diverse	815 684	894.474
102,669.064	Depozite de retras	107,613.810	105,413.160
—	Conturi diverse, Sold.	3,659.604	4,631.052
420,871.961		417,448.776	416,222.144

Scomptul 5% *) Dobînda 5½%

„Ardeleana“

institut de credit şi de economii, societate pe acţii

FILIALA PETROŞENI

P. T. Să aduce la cunoştinţă publică, că „ARDELEANA“ institut de credit şi de economii din Orăştie, a deschis cu începutul anului curent o **filială în Petroşeni**, care să ocupă cu **tot felul de afaceri de bancă.**

Special primeşte **depuneri spre fructificare**, după care plăteşte **interese de 5%** şi cari, conform stării cassei, să pot ridica ori-şi cînd, şi

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligaţiuni, cambii şi pe hipotecă, după care să plătesc interese de 7—8%.

Localităţile Filialei „Ardelenei“ în Petroşeni, sunt în fostele localităţi ale băncii »Jiana« şi oare de oficiu să ţin în toată ziua — afară de Dumineci şi sărbători — dela 8—12 a. m. 3—5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardelenei“ este singura bancă românească din Petroşeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ţinut, rugăm pe toţi cei interesaţi, ca în toate afacerile lor de bancă şi peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, şi semnăm

Petroşeni, în Februar 1910. (657) 7—30

„Ardeleana“

institut de credit şi de economii societate pe acţii

filiala Petroşeni.

Costume Săliștenești!

Cele mai frumoase costume, cel mai elegant port femeesc între toate porturile femeești poporale la noi Românii, e mîndrul

port selișteneș

cuceritor căci cît e de simplu, e totuși fermecător prin curățenia lui! Asemenea și portul bărbătesc dela Salište, e cel mai românesc și frumos!

In *Atelierul meu de costume selișteneș*ti, aflător în Orăștie, în strada Promenadei nr. 13., casele proprii (drumul ce duce din Piață spre casarme și promenadă), — pregătesc foarte frumoase *costume selișteneș*ti, atît pentru femei, cît și pentru bărbați.

In atelierul meu lucrează în toată bunăvremea 10—12 lucrătoare, fete și feciori, sub supraveghierea mea, și costumele mele selișteneș*ti*, cu care ies și la tîrguri de țară în comitatul Hunedoarei, sunt foarte căutate și cu drag cumpărate de femei! — Primesc să fac și să trimit costume și la cereri prin postă! Să mi-să dee numai mărimea persoanei ce dorește a le avea!

Prețuri potrivite! — Lucru bun și cu gust!

Dumitru Jurca,
croitor de costume selișteneș*ti* în Orăștie.
strada Promenadei nr. 13, casele proprii.

(697) 2—12

VÎND vinuri ardelenești: afară din hotel, cu 30 cr. litrul. — Iar la cerere de cel puțin 60 litri dau cu preț dela 22 cruceri în sus!

HANS STEPHANI
Hotel „Transsilvania" Orăștie.

(656) 7—10

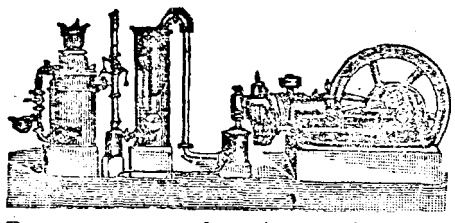

Recunoscute ca cele mai renumite **mașini de îmblătit** sunt cele dela

Intreprinderea de motoare **„HERCULES"**
Budapesta, V. Váczi ut 30.

Garanță deplină! Să pot vedea oricînd în lucrare la adresa de sus.

Tot acolo: Preliminar de spese pentru instalații de gaz sugativ: Puterea de cal pe oră cam $1^1/_2$—2 fileri. Tulburări de funcțiune, eschise! — Catalog gratis! 694 3—10

VIN BUN

se află la subscrisul productor de vinuri.

Anume:

Vin vechiu din 1907, . . .	50	fil. litr.
Vin vechiu din 1908, . . .	46	„ „
Risling și Rouse din 1908,	50	„ „
Vin din 1909, ...	40	„ „
Risling și Rouse din 1909,	42	„ „
Vin alb de masă din 1909,	36	„ „
Vin roșu din 1908	52	„ „

Prețurile cele mai joase. E vin din *coastele dealului* Világos (Șiria), nu de grădină, nici cîmpie, ci *din deal!*

Rog onoratul public a fi cu încredere.

Butoaie dau împrumut, pe timp de una lună, în caz de mare lipsă, și pe două luni.

Vinul să vinde dela 50 litre în sus. Prețurile de mai sus sunt calculate pe un litru.

Rog onoratul public a-mi scrie curat: numele, comuna și gara!

Cu toată stima

Petru Benea,
proprietar de vie în Șiria
Világos (Arad m.)

(687) 5—

Cine caută află
un bun măestru de zidiri în Orăștie.

Spre luarea aminte a celor-ce voesc a-și zidi edificii economice și publice.

Subscrisul din propria-mi bunăvoință de a face ușurare celor-ce își zidesc case, șuri, șopronuri, precum și lucru de lemnari, cum sunt: coperișe de case, închisori cu pălanuri, poduri bune, și altele. La toate acestea și alte lucruri de felul acesta, fac cele mai potrivite și chiar scăzute prețuri de lucrare!

Toți acei binevoitori, cari cu încredere mă vor căuta și imbia cu lucrările dlor, drept mulțumire, vor primi numai lucru bun și trainic!

692 2—3 **Luca Dan,**
măestru de zidiri în Orăștie.

Garduri, tare ieftine!
Producție indigenă!

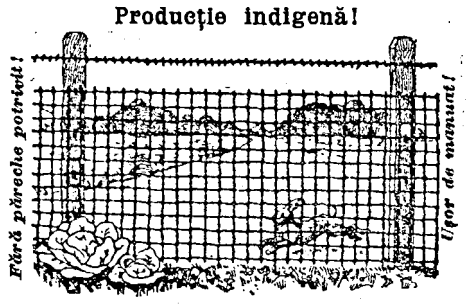

Nenumărate scrisori de mulțumită adeveresc că

Tesetura de drot „Hungaria"
e neîntrecută, distinsă!

Să face din drot răsucit. Prețul pe metru pătrat 30 fileri și mai mult

Să comandă numai la fabricantul

ALEXANDER HAIDECKER,
fabrică de funii de drot și de garduri de drot,
Budapest, VIII. Üllői-ut 48/85.

Serviciu repede, favorabil și punctuos. — Catalog gratis și franco, ilustrat.

(689) 9—10

O CARTE PREȚIOASĂ

CU TOTUL GRATIS

și încă *franco* în cuvertă închisă, capătă dela noi tot cel-ce ni-o cere! Jertfa asta o aducem, ca omenimea suferitoare să o facem atentă la modul de vindecare electric! Mulți bolnavi încă nu știu că: *slăbia generală de nervi, reumatismul, neuralgiile, conturbările nervoase de mistuire, nesomnul, durerea de cap, toate felurile de slăbii și multe boale de femei,* să vindecă minunat prin curentul galvanic (electric).

Cartea, pe care o trimitem ori-cui

GRATIS ȘI FRANCO

în cuvertă, *fără nici un obligămînt* pentru primitor, — nu e un catalog de prețuri, ci o confertință științifică ușor de priceput, poporal scrisă, de înțeles pentru ori-cine. — Cereți-o dela:

Inst. de ord. medical **„ELECTRO-VITALIZER"**
Budapesta, Semmelweis u. 4, félemel. 51.
Ore de ordinațiune: în zile comune dela 10—1 și dela 3—6, în Duminecі și sărbători dela 11—1.

Cupon pentru carte gratis! Taie-l și-l lipește pe-o corespondență!

Inst. medical „Electro-Vitalizer" Budapest, Semmelweis u. 4, félemel. 51.

Rog a-'mi trimite, franco, închis, cartea despre *„Cura modernă electrică"*, pentru bărbați ori pentru femei.

Numele..... Comuna și posta.....

(647) 9—12

PRIMA INTREPRINDERE ROMÂNĂ DE MOTOARE

EUGEN NICOLA, Blaj — Balázsfalva

Motoare, cu gaz și benzin; *locomobile* cu benzin cari s'au dovedit de foarte bune le recomand cît să poate de călduros tuturor economilor nostri Mașinile de trierat le liferez dela renumita firmă *Hofher* și *Schrantz,* pe care o reprezentez în Ardeal Apoi mașini fabricațuine propriel Plugurile originale *„NICOLA"* sunt recunoscute ca cele mai bune pluguri! Mașini de îmlbătit cu cai ori cu mânal Mașini de cernut (ciur) sistemul cel mai nou Triere, mașini de tăiat nutreț și napi, mașini de sămănat grîu și cucuruz mașini de săpat cucuruz mașini de secerat și cosit, precumși *ori cesoiu de mașini economice.* să pot comanda dela această firmă, pe lîngă prețuri moderate și condițiuni de plată favorabil.

Primește *instalațiuni de mori* cu motoare de gaz sau benzin! Cine dorește să-și cumpere mașini de vapor, de benzin sau altfel de mașini, să se adreseze la renumita firmă românească **Eugen Nicola în Blaj.** Mașini de îmblătit mînate cu vapor, folosite, însă în stare bună, să dau pe garanță ca și cele nouă, însă cu mult mai ieftine!

Trimit gratis oferte și deslușiri, pentru ori-ce mașini! Preț-curent franco și gratis.

Sprijiniți industria română!

(624) 9—1

Editor și redactor responsabil: Ioan Adam. „Tipografia Nouă" în Orăștie.